

PONENT

FE
ST

Nº 2

les conclusions de
la iv ponentfest

anar lents per
viure millor

IV PUNENT FEST

índex

5//EDITORIAL

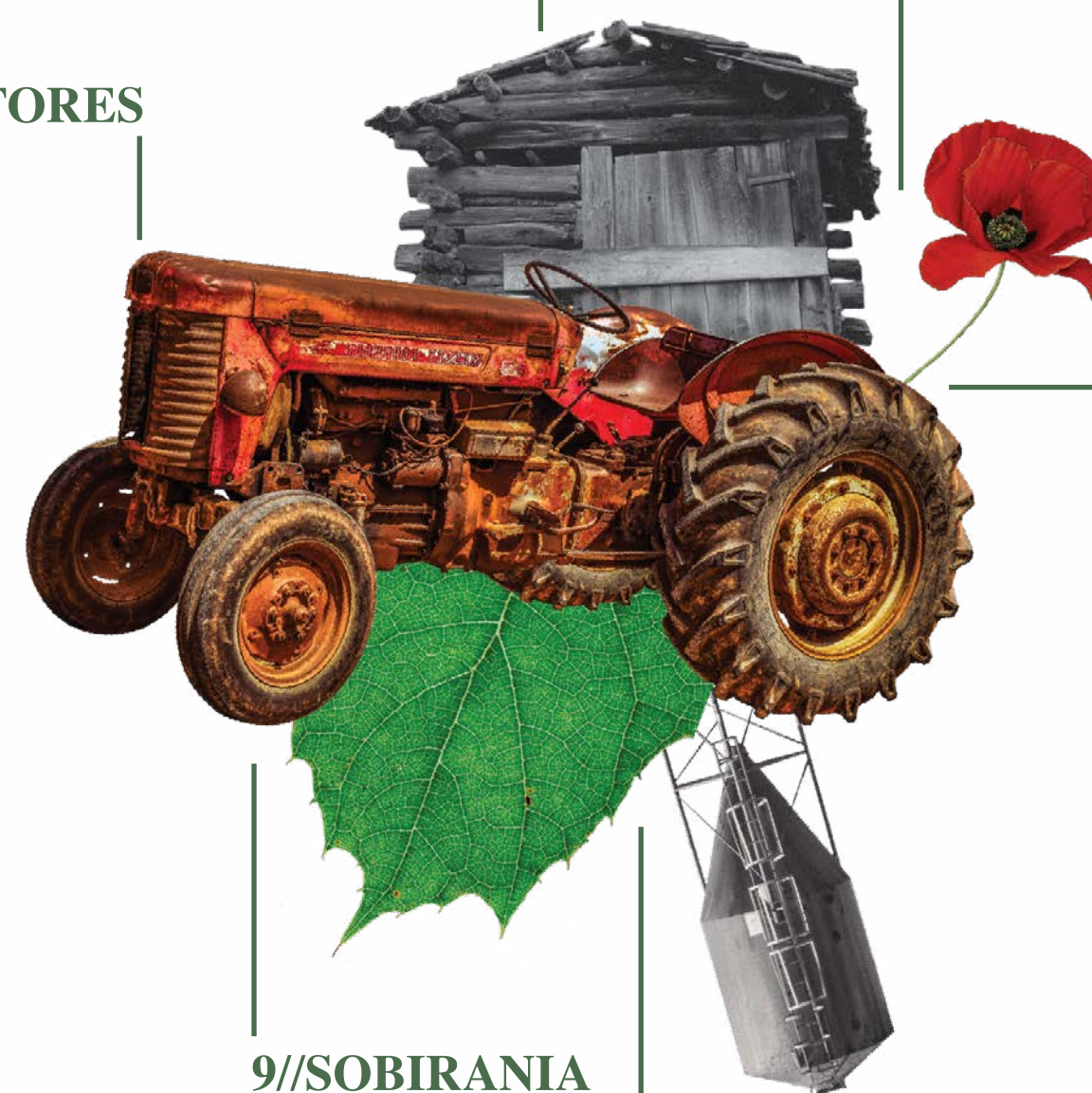
6//SOBIRANIA
ALIMENTÀRIA

10//EXPOSITORES

7//SOBIRANIA
CULTURAL

9//SOBIRANIA
ENERGÈTICA

8//SOBIRANIA
COMUNITÀRIA

anar lents per
viure millor

sobirania alimentària

Gustavo Duch// *Coordinador
de la revista Sobirania Alimentaria.
Professor Associat UAB.*

Davant l'actual situació de crisi agrària i alimentària, el Consell de Ministres d'Agricultura de la Unió Europea ja està aprovant una sèrie de mesures per a evitar desproveïments i pujades descontrolades de preus. De moment s'han obert nous mercats per a la provisió del gira-sol o el blat de moro que s'aconseguia d'Ucraïna, suavitzant les normatives restrictives en qüestió d'usos de pesticides. També es permetrà l'ús de terres en guaret per a conrear més cereals. Encara que la guerra a Ucraïna es posa en el centre de la problemàtica actual d'aquesta crisi de cereals i oleaginoses, millor seria entendre-la només com el detonant del col·lapse d'un sistema alimentari insostenible i irracional. Poc sentit té una agricultura globalitzada que depèn de les mines de fosfats del Sàhara Occidental ocupat pel Marroc (invasió ara ja legitimada pel govern d'Espanya), bàsics per a la producció de fertilitzants inorgànics que s'aplicaran en les grans extensions de terres acaparades a Ucraïna, on es produirà el blat i el blat de moro que és la base, al costat de la soia d'Amèrica Llatina, per a l'engreixament d'animals a Espanya que, finalment, alimentaran en forma de carn barata a bona part de la ciutadania de la Xina. Per posar només un exemple.

Per això, la pregunta que hauríem de fer-nos és, seguim amb pegats i croses que res corregiran o aprofitem la situació per a reorganitzar un sistema agrícola agonitzant? Recentment, he pogut participar en l'elaboració d'un document per part d'un grup d'experts independents, abrigallats sota els paradigmes de la sobirania alimentària, i extrec els dos blocs d'idees que em semblen les més urgents i determinants per a aquest trànsit.

En primer lloc, és clau, a partir de processos d'acompanyament públic, reconvertir i fragmentar a la gegantesca indústria càrnia porcina i avícola del nostre territori, en un conjunt de petites granges ecològiques, amb menys cabanya animal total, amb més ocupació humana i menys energia fòssil, dimensionades a les superfícies agràries per a produir els seus propis cereals i orientant la seva producció als mercats locals, per cert i per salut, cada vegada menys carnívors.

Automàticament s'evitarien les dependències de matèries primeres externes que en els mercats internacionals pugen de cotització afectant molts aliments finals, com estem veient. A més s'aconseguiria alliberar moltes de les milers d'hectàrees de terra agrícola avui destinada a aquests cereals per als pinsos, que podrien ser dedicades al cultiu de lleguminoses per al consum humà del qual, incomprensiblement, també som deficitaris.

Les dejeccions dels animals criats en aquestes petites granges, a partir de la separació de líquids i sòlids i un bon compostatge, podrien convertir-se en fertilitzants orgànics dels quals ara també som absolutament dependents i que en el cas dels fertilitzants nitrogenats deriven directament del preuat gas natural.

Alhora, és el moment per a fomentar la ramaderia extensiva de remugants (i el consum del seu producte) amb alguns avantatges clars respecte als animals monogàstrics i omnívors com els porcs i les gallines: la seva alimentació no competeix amb l'alimentació humana, i de nou, les seves dejeccions són adob i fertilitat per a les terres per on pasturen, garantint la gestió forestal que tant necessiten els nostres boscos i prats.

En segon lloc, derivada de la crisi climàtica antropogènica, ja sabem que haurem de conviure amb un menor accés a l'aigua per a l'agricultura. Enfront de propostes de regadius i transvasaments, com estic escoltant en boca d'alguns sindicats, aquests sectors haurien de deixar de costar els cultius que requereixen reg com el blat de moro per als pinsos o l'alvocat per a paladars exigents, per a recuperar els cultius de secà que estaven en la base de la nostra alimentació. I sí, com a societat, evidentment s'haurà de donar preferències a l'ús de l'aigua per a la producció d'aliments, enfront dels seus usos recreatius.

És a dir, hi ha recepta per a tractar la situació actual, no ens deixem enganyar pels qui sembren por per a recollir dividendes.

sobirania cultural

Nàtalia Virgili//
Membre de kult.coop

Què és la cultura? Què és cultura (i què no ho és)? Aquesta pregunta és present arreu, com una remor, com un suau xiuxieig que s'estén per tot el món cultural i pel conjunt de la societat.

De nord a sud i d'est a oest, tots els poders es conjuren per dir-nos què és i què no és cultura, per imposar-nos el seu model cultural. Governos i empreses construeixen els seus conceptes: indústries culturals, innovació, pla estratègic... Sovint qui és generador i usuari de la cultura no n'és protagonista, simplement assisteix en un concert on no marca ni el ritme ni la melodia.

La cultura radical ja ha estat reconeguda com un perill i una força. Sovint és adulada per poder-la integrar, sovint és menystinguda i sovint és censurada. És hora que la cultura radical pensi, articuli i estructurï el seu paper a la societat. La història de la societat és la història de la lluita de classes; podem aventurar-nos a afirmar que la història de la cultura és la història de cultures al servei de les classes. El que s'ha anomenat Cultura (en majúscules) ha estat la cultura d'una elit que ha imposat no només uns usos i costums al conjunt de la societat, sinó també uns imaginaris, una manera de pensar i de ser.

Però als marges d'aquests usos i costums s'han obert escletxes, petites escletxes que en alguns moments de la història s'han fet grans; unes tradicions soterrades de les classes subalternes que han posat en perill les concepcions del món de la minoria explotadora. Aquests valors, símbols, formes de veure el món han acompanyat els processos revolucionaris arreu del món: han plantejat una nova forma de vida, s'han avançat i projectat unes tradicions i relacions humanes que estaven per arribar.

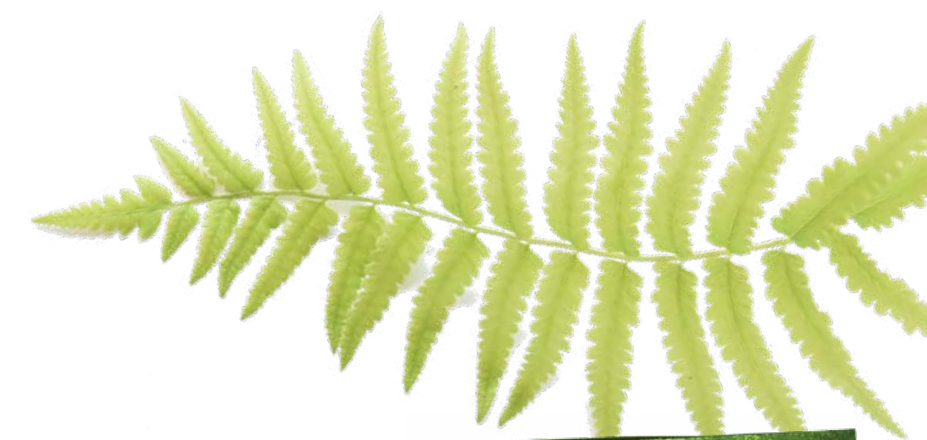
És l'hora de sumar tot el pensament, les energies i els esforços per elaborar un debat serè i fort per establir les bases d'una nova cultura, que ja s'està gellant. Des de les perspectives de la creació, la producció, la distribució i el gaudi, per discutir i rumiar més enllà de què ha de ser, quina i com ha de

ser la cultura que transformi la societat actual. Per fer-ho, les treballadores de la cultura volem posar un granet de sorra articulant una comunitat que pugui ser un dels puntals per a una cultura popular, feminista i compromesa amb el nostre país.

CULTURA

Construir un nou imaginari que permeti introduir contravalors cooperatius, comunitaris, feministes, que revitalitzin la llengua, que articulin una cultura catalana que, a través de les aportacions arribades d'arreu, superin l'existent. Només pot ser viva una cultura en plena evolució. Una República cultural de noves idees que prefiguri l'avenir. Per generar una hegemonia de les idees que es contraposen al sistema actual cal crear tota una sèrie d'institucions culturals i socials que dotin de sentit comú les idees que poden esdevenir força material. Com deia Martí i Pol, «les canyes només es tornen llances si hom les empunya amb esperit de lluita». Aquesta ha de ser la tasca de la cultura: generar les canyes i pensar com empunyar-les.

Sabem que no estem soles, que altres iniciatives han sorgit i hauran de sorgir per construir majories socials capaces de tenir la força material per enderrocar el sistema d'opressions que ens regeix. Haurem d'aportar molta part de la nostra força cultural i simbòlica. Crear nous imaginaris, noves pràctiques culturals i humanes i forçar les relacions socials hauran de ser les tasques d'una part important del poble, acompanyat pels projectes culturals que s'afegeixin a aquesta transformació. Aquesta ha de ser la tasca que ens ha d'ocupar, al sector cultural radical, els propers temps. Que s'obri el debat i que del debat sorgeixi l'acció. Fa massa temps que badem.

anar lents per
viure millor

sobirania comunitària

Ricard Grau// *Soci de la
cooperativa d'arquitectes La
Boqueria Taller*

Reflexionar sobre els models d'accés a l'habitatge i la seva relació amb el món rural és clau per la fixació demogràfica. Enfortir la transició ecològica, potenciar l'economia social, i la creació de comunitats consolidades compromeses amb el territori són claus per aquesta afirmació.

En aquests últims anys hem pogut comprendre les nostres realitats, on vivim, com ens desplacem, i de quin temps lliure gaudim; aquests factors si es vinculen amb la variable d'entorn són molt relatius. Els nuclis urbans han anat perdent el concepte de comunitat i convivència; creant una realitat deslligada entre les persones i les necessitats importants com a ciutadans / habitants.

La promoció de la propietat privada ha estat molt present en el mercat immobiliari, i accentuant així l'entesa dels habitatges com un objecte de bescanvi econòmic i no com un element bàsic pel benestar personal, veïnal o comunitari. Les necessitats bàsiques d'una part rellevant de la població estan molt allunyades del model de convivència actual, que promou la tinença d'habitatge per acumulació de riquesa no per afavoriment social territorial.

L'impacte que genera actualment la concentració en altes densitats urbanístiques en grans ciutats, concentrant grans quantitats de població en superfícies reduïdes, representa un percentatge de consum energètic molt elevat concentrat; directament també concentra grans quantitats de CO2, creant un clima extern a l'habitatge afectat per una contaminació en grans dosis.

Aquesta radiografia de construccions sense persones, i de persones sense habitatge, accentua encara més una distància social de convivència, sense espais de conversa, comunitaris ni de relacions socials.

Els nous models d'accés habitatge que conceben l'immoble com un dret d'ús i no d'especulació, poden ser mecanismes alternatius en aquestes realitats. Tenint com a base una organització participativa, amb ús indefinit, amb una visió de gestió més comunitària.

En les cooperatives d'habitatge podem valorar que la propietat col·lectiva permet transformar l'espai domèstic, i crear maneres de viure recordant la convivència veïnal entesa des de la visió de les cures.

La creació de situacions de convivència propicia que puguem compartir les nostres rutines. Aquest sistema permet: reduir costos econòmics, adaptació als canvis familiars, espais comunitaris canviants, repartiment de responsabilitats. Encara millorem els condicionants quan parlem de vinculació amb l'entorn. L'empoderament social en entorns rurals propicia a una relació amb el context immediat. Un vincle territorial responsable es basa en un equilibri entre diferents factors, que actualment són motiu de poca fixació demogràfica en àrees menys denses d'entorns rurals.

Quan parlem de factors econòmics, socials, ambientals i culturals, parlem de generar activitats que procurin una relació igualitària d'impacte en el territori. Recuperar tradicions i dinàmiques locals que afavoreixen les rutines i vincular-ho amb les noves iniciatives de convivència i tinença d'habitatge poden fomentar un impacte positiu en la incorporació demogràfica sana de nou vinguts, la fixació dels que hi viuen i un impacte positiu sociològic.

Per tant, aquests mecanismes en alguns casos descrits en paraules tecnificades, són en el fons el reflex d'una necessitat imperant de recuperar el reforç social en la convivència. A través de l'enxarxament, la cohesió i l'enfortiment social podem crear unes dinàmiques d'accés a l'habitatge i espais de connivència sana en entorns rurals fantàstics, latents a la voluntat de ser nou viscuts.

sobirania energètica

Javi Hernández//
*President de la
comunitat energètica
vilanoveta*

Un problema que s'allarga i s'agreuja.

En els darrers anys i cada vegada més, estem veient les conseqüències i l'impacte del nostre desenvolupament social basat en el capitalisme, el consumisme i l'obsolescència que no fa altra cosa que acabar amb el planeta tal com el coneixem fins ara. Les temperatures són cada vegada més elevades a causa de l'augment descontrolat de CO2 i altres gasos d'efecte hivernacle a l'atmosfera; veiem fenòmens climàtics devastadors que fan malbé zones urbanes i naturals cada vegada amb més freqüència; l'acció humana està acabant amb espais naturals que haurien d'estar protegits com l'Amazònia o els boscos boreals amb la desforestació per conrear cereal per donar menjar al bestiar o la intoxicació dels mars i oceans amb les illes de plàstic o la pesca il·legal descontrolada que farà que més aviat del que ens pensem, hi hagi més xarxes que peixos. També estem veient cada vegada més guerres i disputes territorials per explotar els seus recursos o bé com la dependència energètica amb altres països ens fa vulnerables, dependents i alhora cofinançadors d'aquestes guerres com la que estem vivint ara mateix a Ucraïna. Aquestes i moltes altres accions ens porten a plantejar-nos si volem continuar fent les coses com fins ara, sent conscients de les conseqüències i esperar al fet que el planeta sigui inhabitable, o bé posar el fre, aturar-nos i fer les coses d'una altra manera que ens permeti ser sostenibles i garantir l'estabilitat del planeta deixant-lo recuperar-se de l'impacte humà.

Basant-nos en aquesta voluntat de canvi, hem de tornar a donar importància a la necessitat de garantir una independència integral que ens permeti ser autosuficients com a territori i alhora establir sinergies i col·laboracions amb territoris propers prioritzant el Km0, l'eficiència, la sostenibilitat, l'ecologia, l'economia social i solidària, cooperativa i feminista.

El sector energètic és clau per garantir la transició social que necessitem, i és per aquest motiu que hem d'aprofitar aquesta oportunitat de canvi per establir els mecanismes i les eines perquè aquest canvi afavoreixi la societat en general en detriment de les elits i l'oligopoli energètic com està passant actualment.

A les terres de Ponent i a Catalunya en general, estem veient com fins ara no s'ha afavorit les lleis per la implantació de producció d'energia renovable i distribuïda. Per aquest motiu, ara hem de veure i lluitar contra grans línies de molt alta tensió (MAT) que venen de l'Aragó en direcció Barcelona malmetent el nostre paisatge alhora que ens veiem amb el dilema d'acceptar macro parcs fotovoltaics que no ajuden a la descentralització o altrament, anar més lents amb projectes més petits i descentralitzats tot i ser conscients que el temps juga en contra nostra i potser no hi som a temps de revertir els efectes d'un canvi climàtic cada vegada més present.

I així, què podem fer com a societat?

Si som conscients i creiem en el potencial social, cooperatiu i solidari, tenim moltes eines que podem fer anar perquè aquesta transició energètica sigui diferent del que tenim fins ara i una de les eines principals són les comunitats energètiques.

Les comunitats energètiques locals són entitats jurídiques (poden ser cooperatives, associacions, etc.) sense ànim de lucre, que han de servir per donar un servei el més integral possible de tot el que estigui relacionat amb l'energia dins del seu territori. (Gestió, generació, emmagatzematge, comercialització, formació, assessorament, foment de la cultura energètica, eficiència energètica, mobilitat elèctrica compartida, lluita contra la pobresa energètica, suport a la investigació i el desenvolupament, etc.)

Aquestes entitats han de ser participatives, dinàmiques i democràtiques on es vetlli perquè tothom tingui el seu espai. És molt important que tant la ciutadania com les petites i mitjanes empreses així com les entitats públiques com els ajuntaments participin de manera directa dins aquestes comunitats energètiques, ja que és l'única manera de garantir que la seva tasca i el seu servei arribi a tot el teixit social del territori de la manera més bona possible.

I com puc participar?

Tenim el problema, tenim les eines per revertir-ho, a què esperar? Generalment, la societat pensa que com que no té coneixements sobre el sector energètic, poc o gens pot aportar dins una comunitat energètica, tot el contrari. Un dels valors que han de tenir aquest tipus d'entitats és el d'empoderar la gent, i la millor manera de fer-ho és mitjançant la promoció i el treball per fomentar la cultura energètica que ens permetrà prendre millors decisions i ajudar a materialitzar el canvi energètic que necessitem. Les persones que participen dins de les comunitats energètiques, a més d'aprendre sobre l'energia poden aportar altres coses que li donen un valor afegit i ajuden i fomenten la cohesió i la base de la mateixa entitat. Aportacions com inversions, espais, voluntariat per realitzar i coordinar els diferents esdeveniments, difusió i suport per fer-la créixer i arribar a totes aquelles persones que vulguin formar-ne part.

A Lleida i rodàlies hem creat la Comunitat Energètica Vilanoveta (cevilanoveta.org) I tu? A què esperes a sumar-te o a crear la teva?

anar lents per
viure millor

les expositors

Alimentació

TRES CADIRES
Cooperativa

L'Olivera
CULTURA DE MARGES

**MENGEM
PONENT**

cooperativa
La Granadella

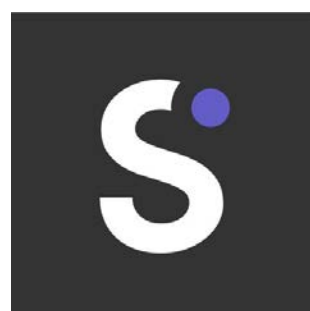
Cooperatives d'alumnes

Cultura i Oci

KULT
UGCA

Educació

quàlia
cooperativa de lleure

Entitats representatives

Finances

Habitatge

laboqueria
Taller d'arquitectura i disseny s.c.c.l.
laboqueria.net

Salut i cures

Serveis a les persones

LACRISTALERIA

Serveis a les entitats

col·labora:

impulsa:

promou i finança:

organitza:

anar lents per
viure millor